

BOEKBESPREKING.

H. Kattenburg. **Die Ursachen der angeborenen Gaumenspalten nebst Beiträgen zur Anatomie der Gaumen- und Pharynxmuskulatur.** Inaugural-Dissertation. Zürich 1917.

Met belangstelling las ik het, door de redactie mij toegezonden proefschrift. De schrijver heeft het vraagstuk van de aangeboren verhemelte-spleet van uit verschillende gezichtshoeken bekeken. Waar hij nu zoowel de ontogenese, de pathologische anatomie, de kliniek en in samenhang daarmee de aanverwante hoofdstukken der physiologie en phonetiek ter sprake brengt, en elk dezer onderdeelen afzonderlijk voldoende stof zou leveren voor een proefschrift daar is het niet te verwachten, dat op elk dezer vraagstukken even diep ingegaan of door eigen onderzoek nader tot oplossing gebracht wordt. Zoo vinden wij dat het eerste hoofdstuk handelende over: „Die Aetiologie” slechts een literatuurstudie bevat.

Het tweede deel draagt tot titel „Das Verhalten der Muskulatur, welche die Mundhöhle von der Nasenrachenhöhle bei der Sprachbildung abschliesst”. De hierin gehouden besprekingen en beschouwingen lijken mij voor den tandarts van waarde, omdat daarin op verdienstelijke wijze de controversen besproken worden, die bestaan in de opvattingen over de plaats, uitbreiding en werking der verhemelte- en pharynxspieren, theorieën die toch den grondslag vormen voor het vaststellen der obturatorenmodellen.

De voornaamste functie van genoemde spieren toch is de afsluiting te bewerken van de neus-keelholte bij het spreken, zingen, slikken enz.

Schrijver bespreekt dan uitvoerig de tegenstelling in de denkbeelden over de wijze waarop dat geschiedt en stelt die van R ö s e, die meent dat de beweging van den pharynxwand hoofdzakelijk plaats heeft door den M. palatopharyngeus, zonder hulp van den M. constrictor pharyngeus sup., tegenover die van W a r n e k r o s, die aanneemt dat vooral de M. constrictor pharyngeus sup. daartoe medewerkt. In aansluiting hieraan worden dan de verschillende principes besproken, waarop de meest gebruikte obturatoren berusten, zooals die van K i n g l e y, S ü e r s e n en R ö s e.

Hoewel de theoretische beschouwingen van W a r n e k r o s een groote plaats innemen, in dit deel van het proefschrift mist men er toch een beschrijving van diens verbeteringen aan de obturatoren aangebracht. In aansluiting hieraan deelt de schrijver de resultaten mede van een eigen onderzoek gedaan over de ligging van de spieren in het bovendeel van keelholte en slokdarm. Hij kon een preparaat volledig onderzoeken (het ander beschikbare miste de skelet-oorsprongen der spieren). De beschrijving die hij van het preparaat geeft wordt verduidelijkt door eenige schematische teekeningen. Hoe gevaarlijk het is om op één preparaat een meening te vormen, blijkt ook uit dit geval, waar zeer fraai een overigens inconstante spier n.l. de m. petropharyngeus aanwezig is.

K a t t e n b u r g kon hem fraai uitprepareeren en vond hem uit 3 deelen bestaan. Ik wil er dadelijk aan toevoegen, dat schrijver in een ander verband blijk geeft, zich wel degelijk bewust te zijn van bovengenoemde waarheid. In verband toch met de strijdvraag tusschen de meeningen van R ö s e en W a r n e k r o s over de verhouding van M. palatopharyngeus en M. constrictor phar. sup. staat zijn geval tusschen die van de genoemde schrijvers, die ieder ook slechts één geval nader prepareerden en nu wijst K a t t e n b u r g op het gevaar van conclusies te trekken op grond van de gegevens van één enkel geval. Schrijver was dan ook zoo

gelukkig om voor dit vraagstuk gebruik te mogen maken van de nog niet gepubliceerde gegevens en teekeningen van Dr. H o c k e n j o s uit Basel, die 33 normale preparaten onderzocht op de verhouding van den M. palatopharyngeus tot den M. constrictor pharyngis sup. H o c k e n j o s kon daarbij 3 typen onderscheiden.

I. De palatopharyngeusvezelen bedekken die van den constructor sup. aan de voorzijde bijna geheel. (Overeenstemming met R ö s e). 14 gevallen.

II. een groot deel van den constrictor is onbedekt. 12 gevallen.

III. De vezelen van den palatopharyngeus loopen steil naar beneden, (overeenstemming met W a r n e k r o s). 7 gevallen.

Het voorkomen van deze variaties verklaart het verschil in de meeningen.

K a t t e n b u r g komt dan tot de slotsom dat bij het normale individu de M. constrictor pharyngis sup. de hoofdrol heeft, maar dat daarbij de overlangsche spieren ook medewerken tot het naar voren brengen van de achterste pharynxwand. Bij het type 3 wordt de welving van P a s s a v a n t slechts door contractie van het bovendee van den constrictor sup. te weeg gebracht. *Bij de twee andere typen is de rol der overlangsche musculatuur daarbij niet af te bakenen.* De andere vraag is, of ook bij de verkleining van een aangeboren verhemeltespleet de M. constrictor sup. een hoofdrol speelt. Hierop meent K a t t e n b u r g een ontkennend antwoord te moeten geven en wel vooral op grond van de gegevens, verzameld bij 33 patiënten van zijn leermeester in Zürich, S t o p p a n y. Zij droegen alle sedert eenigen tijd een obturator en nu kon K a t t e n b u r g bij de meeste van hen (21) geen of slechts een gebrekkige P a s s a v a n t'sche welving vinden bij het uitspreken van *a*, daarentegen bewogen zich de verhemeltespieren sterk bij 27 gevallen. Hij komt dan tot de slotsom dat het vooral de M. palatopharyngeus is, die de vernauwing van

de verhemeltespleet bewerkt. De spaarzame gegevens gewonnen aan sectie-objecten van deze aangeboren afwijking, kon de schrijver met één vermeerderen. Hij heeft een preparaat nauwkeurig onderzocht en vooral de spieren geprepareerd. Hij vond, dat de overlansche pharynxspieren een meer transversaal, bijna ringvormig verloop hadden en zich zelfs uitstrekten tot in het gebied van de welving van Passavant. Vooral de M. stylopharyngeus liep opvallend sterk binnenwaarts. De M. palato-pharyngeus, maar ook de constrictor pharyngis superior waren in dit geval sterk ontwikkeld.

Schematische teekeningen geven de verhoudingen weer. Terecht wijst schrijver er op, dat men aan de vondsten bij dit eene geval geen algemeene strekking mag geven.

Tot slot komt dan een tabel van het onderzoek naar de ontwikkeling van de Passavant'sche welving en verhemelte-spieren bij de 33 patiënten van Stoppány en een wat erg kort gehouden casuïstiek.

Samenvattende kunnen wij zeggen, dat de dissertatie van Kattenburg vooral hare waarde ontleent aan het spaarzame, doch nauwkeurige onderzoek van normale en pathologische preparaten, aangevuld met de nog niet gepubliceerde gegevens van Hockenjós, en aan het onderzoek van 33 patiënten van Stoppány.

Hoewel dit betrekkelijke geringe materiaal geen vaststaande meening kan doen vestigen, zoo moet het toch als nieuwe bijdrage op dit moeilijke gebied dankbaar aanvaard worden.

BENJAMINS.